

Studietur til Libanon 1.-5. oktober 2023

Aalborg Stift

Mandag kl. 9.30 – 11.00

Marys Kitchen

Det første besøg blev også det mest hjertevarme, det var alle enige om, inden vi gik videre til de næste oplevelser. Her bliver arbejdet meget og meget konkret med at servere mad, yde omsorg og så tales der politik om eftermiddagen.

De to mennesker i centrum Father Hani og hans kone, samler mennesker omkring sig.

Der var en martyr væg bagest i den kølige garage som er møbleret med lange borde og hvide plastik havestole.

Mandag d. 2. oktober kl. 11-12.30

Middel East Council of Churches (MECC)

Værter: Dr. Mchel Abs (generalsekretær), Fr. Antoine al Ahmar (head of institut for teologi og økumeni) og Rev. Rima Nasrallah (head of institut for økoteologi).

Mål med besøget:

At få viden om MECCs historie som en paraply -organisation for 27 kirker samt en forståelse for de den styrke de i fællesskab kan skabe og de konflikter der kan opstå.

MECC

Sammenslutning af kristne kirker omfattende evangelikale, ortodokse og katolske kirkesamfund.

Arbejder i fire områder: Teologi, diakoni, kommunikation og en nyt på vej, som ikke har fået navn.

Overordnet er det vigtigt at opbygge og erfare enhed og at være sammen trods forskellighed. En særlig

opmærksomhed er der på den unge generation, hvordan kan de styrkes i troen og håbet på en fremtid i Libanon og sameksistens.

Hvorfor er det vigtigt at kirkerne arbejder med konkrete samfundsmæssige spørgsmål?

Religion kan beskytte mod korrupsion bl.a. pga den etik som dels viser sig i skriften, dels i samværsform.

Religion har metafysiske fortællinger der som symbolfortællinger kan inspirere til ændring af mønstre og bringe håb.

MECC ønsker at tilbyde arrangementer samt inspirere til som bringer kristne sammen på tværs af denominationer. Erfaringen viser at jo mere sammen, des større forståelse.

Danmissions samarbejde med MECC

Siden 2016 hr der været et fælles projekt med traumahealing for præster i Irak og Syrien efter jordskælv samt arbejder med klima (økoteologi)

Mandag kl. 15.00 – 16.00

Niels Christian Scheel Lassen

Møde med NEST: Near East School of theology

Den 2.10 kl.15-16 i bydelen Hamra

Lederen af skolen prof. George Sambra, ass.prof. i praktisk teol. Rima Nasrallah og studerende Aline Tahazian fortalte om forholdene på skolen.

Skolen er grundlagt af amerikanske missionærer i 1952. Det er en fælles protestantisk læreanstalt og ejet af presbyterianske, lutherske (kun menighed i Jerusalem), anglikanske, episkopalske og endelig armenske kirkesamfund. Det er placeret tæt ved tre andre universiteter. Det er ca. 10 universiteter i Beirut.

Det fungerer som et campus og dermed med mange logerende som ikke kun er studerende på skolen. Der tilbydes dagligt gudstjenester og sportsaktiviteter. Det er et hjem for de studerende. Der er ca. 20 fuldtidsstuderende, og omkring 25 løse tilknyttede studerende. Danmission bakker op om skolen med workshops og støtter skolen praktisk. Danmission har f.eks. betalt en generator. Lige nu har de dog ingen fælles projekter.

De tilbyder teol.undervisning med henblik for ansættelse som præster og i andre kirkelige funktioner i de protestantiske kirker.

Der er mulighed for studerende og præster fra udlandet kan have et studieophold

I tråd med dokumentet *We chooser abunt life: Øjner faren ved at se sig som offer, åben for dialog og mere selvkritisk tænkning.*

Hvordan er det kristne budskab relevant og hvordan kan det drive os fremad? Hvordan er det at være flygtning fra Syrien, Palæstina og hvad sker der lige nu for armenierne i Nagorno Karabakh? Hvordan kan vi leve sammen både retfærdigt og frit? Det er bl.a. sådanne emner som der debatteres.

Særlige fokusområder:

- Bibelen
- Økumenisk orienteret, interreligiøse samtaler og stor accept af teol. forskelle
- Kritisk tænkning. Det er metode og ikke mål. Der er spørgsmål, som man ikke kan diskutere offentligt
- Kvindernes betydning

Protestanterne udgør 1 % af den libanesiske befolkning, men trods det liden antal har de stor betydning. Protestanterne har 1 sæde i parlamentet.

16.30 – 18.30

En Guided tur gennem Down Town Beirut.

På denne tur oplevede vi en genopbygget presbyteriansk kirke i centrum, en arabisktalende menighed. Det blev et fint møde.

Så fik vi en meget autentisk oplevelse af fake news, i fortællingen om the blast.

Og så besøgte vi The Mohammad Al-Amin Mosque også kaldet den blå moske

Tirsdag d. 3. oktober kl. 10-12.

Civic Influence Hubs kontorer i Beirut centrum.

Tilstede ved mødet:

Hr. Ziad El Sayegh, administrerende direktør for CIH.

Rev. Najla Kassab, præst i den syrisk-libanesiske evangeliske kirke og præsident for WCRC.

Rev. Khalil Chalfoun, præst i den maronitiske kirke og dekan ved la Sagesse universitet i Beirut.

Prof. Souraya Bechealany, underviser og forsker ved St. Joseph universitetet i Beirut, og tidligere generalsekretær for MECC.

Referat.

Der blev i præsentationen af dokumentet, "We Choose Abundant Life", lagt vægt på, at det har en identitet, som er dets egen. Der har ikke været andre dokumenter inde over, og er det første af sin slags i MECC's kontekst. Dokumentet er tiltænkt at være profetisk og bærende vidnesbyrd. De vælger at se og vælge liv, hvor andre vælger død. Dokumentet er udtryk for en allerede igangværende dialog mellem kirkerne i Mellemøsten, og et ønske og arbejde med den sociale sfære omkring kirkerne.

Gruppen beskrev selv dokumentet som progressivt i Mellemøsten. Det behandler bl.a.:

- Hvordan kan området være mangfoldigt, og hvordan skal de leve mangfoldigt (diversitet)?
- Hvordan kan vi være minoriteter, uden at skabe minoritetskomplekser?
- Hvordan er vi kristne sammen?
- Gentænkning af teologisk og kirkeligt liv i et moderne samfund.
- Kvinders rolle i kirkelivet og samfundet.

Disse emner skal behandles sammen med civilsamfundet. Kirkerne skal gribe ind i den hverdag befolkningen lever i, og være med til at facilitere samarbejde og samliv på tværs af grupperinger og religioner. Dokumentet har derfor ikke kun et kirkeligt udspil, men også et sekulært udspil. Det er økumenisk på flere plan. Det skal facilitere tanker om lighed og legitimitet, uagtet religiøse tilhørsforhold.

Dokumentet har ikke en politisk side, for der skal ikke vælges side. De er på alles side. Kirkerne skal turde at være i samfundet, og turde at have en stemme. Dokumentet ønsker at gå i front med et mentalitets- og tankeskifte i samfundet. Måden at tænke samfund på, skal ændre sig.

Refleksion.

Den samfundsmæssige kontekst i Mellemøsten adskiller sig i høj grad fra vores egen. Sekterisme, minoriteter og høj diversitet præger samfundene. Ikke mindst i Libanon. Det har skabt problemer, når de forskellige grupperinger ikke har kunne enes. WCAL-dokumentet taler ind i den kontekst, og ønsker at gøre op med minoritetskomplekser, som fx offermentalitet. De kristne er ikke ofre for undertrykkelse! De vil tale demokrati, frihed, ansvar og lighed for alle, ligegyldigt religion og kultur. Dialog bliver set som et middel til at tackle den splittelse, der eksisterer mellem grupperinger. Kendskab til hinanden og accept af den anden. Også mellem kirkerne. Det er på mange måder et ønske om sekularisering og fredelig sameksistens på tværs af skel. Problemerne skal løses i fællesskab. Kirkerne skal spille ind i den proces, og ikke være grunden til mere splittelse.

Tirsdag den 3. oktober Kl. 14.00 – 16.00

NESSL er en sammenslutning af de evangeliske kirker i Libanon og Syrien.

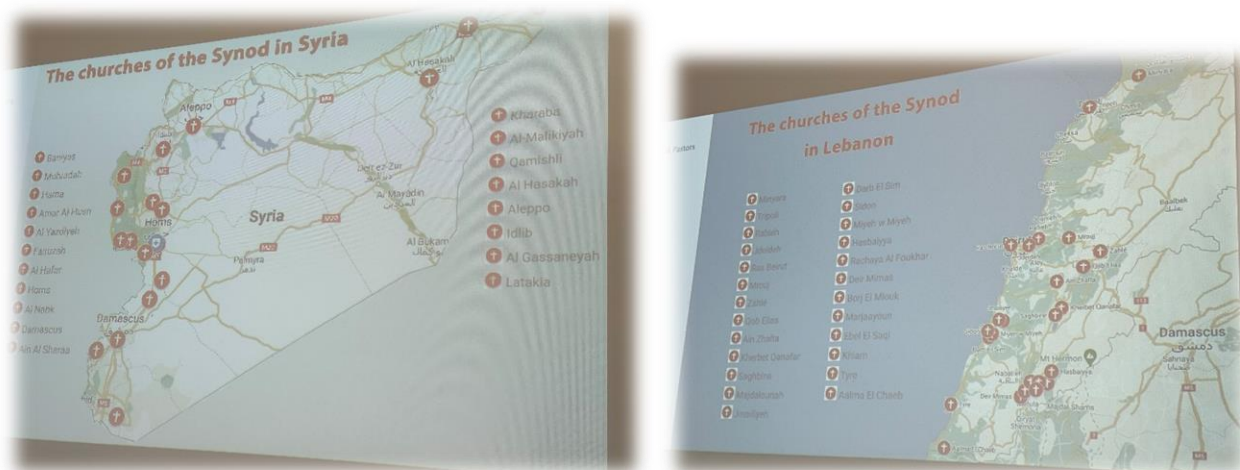
- NESSL-Danmission etablering af partnerskab: 2016- NESSL og Danmission har dog en lang historie sammen, der går tilbage til 1890'erne. I 1959 blev synoden bl.a. oprettet af Danmission.
- Danmission og NESSL har i de senere år fokuseret på at tilbyde teologisk lægmandsuddannelse til syriske menighedsmedlemmer, da præster var en mangelvare. Danmission støtter synodepræsternes teologiske diskussion om teologi og udvikling.
- 2023: Projekt om kontekstuel teologi for unge og ældste i kirken. NESSL er også repræsenteret i Forum for Contextual Theology for Faith and Social Action i Libanon.
- Relationer mellem danske og libanesiske/syriske menigheder er etableret og faciliteter af Danmission og NESSL.

De repræsenterer de protestantiske kirker her i Libanon og Syrien. Vi er en lille kirke - vi er respekteret.

Vi tror ikke vi haft sandheden, vi er stolte af at vi kan samarbejde med kirken i Danmark.

Libanon er for alle - kristne, muslimer, hvide, mørke mm.

Hvordan er fremtiden for kirken?

Vi kan i dag ikke få visa til Syrien for en protestantisk præst, og vi oplever ikke at Vesten hjælper, til at vi kan overleve

Vi er en lille gruppe og er spredt i hele landet. Hvis vi kun vil overleve - dør vi langsom - hvad kan vi gøre?. Vi ønsker at være her og give dem håb og give Guds Ord og håb i Jesus Kristus.

Aktive medlemmer og ikke aktive medlemmer.

Du er født ind som protestant på papiret, selv om du ikke er døbt.

Der er nogle tusinde i begge grupper. I Syrien kan du ikke skifte mellem muslim og kristen, det kan du i Libanon. I Syrien kan du skifte mellem kirker.

Vi har godt kontakt til ortodokse kirker, men de der områder der er bedre end andre. Vestens kirker skal huske at der protestantiske kirker her.

Fremtiden ser ikke godt ud - men vi skal ikke spå.

Kristne som lever her er født her.

Mirakler er sket og kan ske igen. Vi venter på mirakler. Kirken skal se sig selv i denne ramme.

NESSL skoler

Vi har flere muslimer end kristne i vore skoler.

De fleste skoler med meget stor overvægt af muslimer, i Libanon er 95 % kristne.

Hvorfor er vi skole i muslimske områder, men det er vigtigt.

Islam er i krise pt. - hvad er den sande islam?

Håber administration og lærer giver de kristen værdier videre til eleverne, der er ikke kun kristne lærere - men kristne ledere

Vi vil kristne skoleprogrammer -vi presser intet igennem.

Hvilken indflydelse har og kan give på samfundet.

Hvorfor vælger muslimer kristne protestantiske skole?

- Forældre og bedsteforældre gik der
- Skolen er godt og giver god uddannelse
- Jeg vil ikke sende dem til en islamisk skole - de skal ikke indoktrineres

Der er bøn ved start og slut af alle skoleår og præsterne deltager her.

4 skole i Syrien - 3 af disse er drevet af lokale kirker.

De radikale har de "højeste" stemmer og det er et problem, sådan er det i alle religioner.

I Libanon er der 8.300 elever i skolerne

I Syrien er der omkring 11.000 elever i skolerne.

Forholdsvis flere kristne har højere uddannelse

Kl. 17.30 – 19.00 Our lady of Tamich monastery

Her fik vi en varmhjertet modtagelse og rundvisning i klosteret. Paradisets have, med springvand og et det skønne landbrug med ker og ænder udenfor haven. Det var en smuk oplevelse at lytte til sang og læsning på arabisk.

De serverede et godt libanesisk aftensmåltid og der var meget samtale. Stemningen steg da gæsterne afsang hele 2 vers af blomstre som en rosengård, vi måtte med munkene tilbage i kirken for at høre deres udgave af Esajas profetien.

Tamich, refererer til Artemis, der ligger rester af et gammelt tempel i kælderen.

Onsdag formiddag kl. 10.00 – 12.00

Ruth Folmersen

FDCD Forum for development, culture and dialogue

Lederen af FDCD Riad Jajour har været en del af dialogarbejdet mellem muslimer og kristne gennem mange år, han havde inviteret bredt og der kom mange for at møde vores lille delegation.

Stærkest indtryk gjorde den kvindelige leder, som tydeligvis havde styr på alle kontorets forskellige projekter, som rækker fra Syrien i nord, over Libanon til Jordan og Ægypten.

Der er lektiecafeer i Syrien, som hjælper børn med lidt god mad og aktiviteter som får dem til at glemme det rædsomme liv i krig, stærkt fokus på leg og sjov og god børnevenlig med, slik. Faktisk så børnene fristes til at spise det på stedet og ikke gemme det hele til de voksne derhjemme.

De forholdsvis mange religiøse ledere som var mødt op, præsenterede sig selv og deres lokale projekter.

En yngre Shehe spurgte forsigtigt til de danske koranafbrændinger og Niels Christian Scheel Lassen svarede på spørgsmålet og vi så en meget konkret og håndfast diplomatisk indsats fra Riad Jajours side. En meget stærk stemme i samtalen, der elegant lagde dette penible emne ned.

Der var frokost og det ville have været godt, om vi havde brugt tiden på tomandshånd med hver sin interessante deltager. Men mødet med menneskene under de forskellige hovedbeklædninger kan også noget, om end det forblev på tryk afstand.

Fra venstre Riad Jajour, Shehe som spurgte til Koran afbrændinger, Druser, Sunni leder med mere end 10 besøg i DK siden 2012, hans to børn er frivillige på FDCD, det er blevet et familieprojekt, yngre præst fra Tripoli som har fået sin teologiske opdragelse hos FDCD, bag skrivebordet kontorleder og tolk, hun oversatte længe skiftevis fra arabisk til engelsk og fra engelsk til arabisk.

Onsdag kl. 17.00 – 19.00

Theis Kvesel Aaen

Noter til Eco-theology symposion.

Season of creation – Let justice and peace flow

Amos 5,24: "A mighty river"

Det er det tredje årlige arrangement med Season of Creation. Det faciliteres indenfor MECC. Frans af Assisi er skytshelgen. Symposiet handler om menneskets ansvar for skabelsen. Tager udgangspunkt i den ortodokse fejring af skabelsen, som finder sted i oktober.

Arrangementet blev indledt med en stor fællesbøn, ledet af biskopper, patriarker, præster, universitetsfolk og samarbejdspartnere. Der var også sangindslag.

Tale fra USEKs formand (USEK er universitet symposiet fandt sted på):

Klima er et fællesprojekt og formål. Dette samarbejde tager blandt andet udgangspunkt i "Laudato Si", et cirkulære af pave Frans (Det er en kritik af overforbrug og uansvarlig udvikling, og klage over klimaforandringer og global opvarmning: [Laudato si' - Wikipedia](#)).

Fokus på kollektivt ansvar og kollektivt svar på klimakrisen. Symposiet skal lægge op til diskussioner om, hvad der skal gøres; Samarbejde på tværs af denominationer (Tænk "WCAL"); intersektioner mellem tro og klima (guardianship, "herske over" i skabelsesberetningerne); Ethiske og spirituelle perspektiver; Inspiration, samarbejde og håb.

Tale af Dr. Abs:

Mennesket er problemet. Grådighed. Men vi mennesker er også løsningen. Vi skal finde på løsningerne. Innovation ud af krisen. At passe på klimaet er også at passe på hinanden. Undgå klimaulighed.

Oplæg fra Dave Bookless:

Klima er et nyt felt i teologien, derfor skal der laves ny teologi til det.

Det er en metakrise vi står i. Den rammer på mange plan.

"Bindestregsteologi", det tager udgangspunkt i et konkret og sekulært problem/virkelighed: sult, oversvømmelser mm., og det skal teologien kaste sig ind i.

Repentance, lamentation, reflection, ACTION. (Anger, klage, refleksion, HANDLING)

Skabelsesteologisk perspektiv:

Skabelsen, klimaet, jorden, er I sin grundvold MEGET GODT (jf. 7. dag i skabelsen).

Naturen er ikke god fordi den gør noget for os, men fordi det er den af sig selv, som en Guds skabning. Naturen er afhængig af Gud og Guds kærlighed, ligesom os.

Lamentation/klage: vi bliver smertet af, at klimaet lider. Metanoia – vi er en del af det samme.

Repentance/anger: Vi ved ingen er syndfri.

Teologisk antropologisk perspektiv:

Imago Dei – overforbrug og overlegenhed er ikke gudbilledligt. Gud tager sig af det skabte, det skal vi også. Adaam – Adamaa, vi er en lige del af skabning sammen med alt det andet skabte. Vi skal samarbejde med Gud for skabelsen. Vi skal væk fra et antropocentrisk verdensbillede. Verden er ikke skabt for os, men med os i den. Vi kan derfor heller ikke tænkes ud af billedet, som et økocentrisk verdensbillede vil (jf. extinction rebellion). Stewardship: En dårlig hersker fjerner sine undersåtter, en god hersker holder dem op og passer på dem.

Eskatologisk perspektiv:

Håbskrise: vi kan ikke regne med FN og COP-møderne. Vi skal have tillid og håbe på Gud.

Profetierne kommer ud af eksil, åbenbaringerne på forfølgelse. Det kaos, vi står i nu, kræver en ny tænkning og åbning af evangeliet.

9.30 – 11.30 Besøg hos Adyan

Besøg hos Adyan

Ruth Folmersen

Til venstre i det første billede Najla muslimsk teolog, underviser på universitet og en del af ledelsen på Adyan.

Til højre i samme billede Elie.... Leder af Adyan

ADYAN er en civil organisation som arbejder i flere lande, under store overskrifter: diversity, solidarity and human dignity.

Der er fire kategorier: uddannelse, fortalervirksomhed, community engagement, som udmøntes i ungdomsgrupper der gennem leg og tillidsøvelser bygger bro mellem forskellige grupper i lokale samfund.

Statements fra introduktionen:

Hvis du tror du har forstået det libanesiske samfund, har du ikke hørt det hele – det er det mest komplekse samfund...

Du bliver en bedre kristen i din egen sammenhæng, af at lære de andre religiøse samfund at kende.

Adyan er en øvelse i at tale sammen og fortsat have sin egen identitet som kristen eller muslim.

Så meget i Libanon er baseret på frygt fra de andre, misforståelse af de andre. ADYAN vil hele tiden finde det fælles og søger veje til at have fælles rettigheder, love f.eks. på vand, transport og det som er virkelig svært familieretten. (Måske turens store indsigt, at der i Libanon ikke er et fælles lovkompleks som bygger på menneskerettighederne, men at hver religion må opretholde familieret mellem sine egne.

Efter en kort pause myldrede det ind med endnu en flok interessante religiøse ledere som havde en samtale, der både var munter og varm, på engelsk og på arabisk.

Conference Room

14

